

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám ára 8 kr. Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.	Felelős szerkesztő és laptulajdonos: ISSEKUTZ JÁNOS. Kiadó: Papp György , Gyulafehérvár.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Püsp. Lyc. nyomda Gyulafehérvárt. Hirdetések díjszabály szerint.
--	---	--

A közoktatásügy a költségvetésben.

****** Nem kell kétségbeesetten üres és az unalomig agyoncsépett frázisokkal előállanunk. Elég, ha a rideg számoknak további bizonyításra nem szoruló megdönthetetlen tanulságaira hivatkozunk.

Ha az 1897. évre előirányzott költségvetésre csak egyetlen pillantást vetünk is, azonnal szemünkbe ötlük, hogy a közoktatásügyi minisztérium dotációja szinte szánalmas a többi minisztériumokéhoz képest.

Az állam rendes kiadásainak összesen 144.275,181 millió forint van előirányozva. Ebből az óriási összegből a szó szoros értelmében vett kulturális célokra a közoktatásügyi minisztériumnak voltaképpen elenyészően csekély összeg jut; tudniillik: 12,140,122 millió forint. Az aránytalanság megdöbbenti, ha figyelembe vesszük, hogy a belügyminisztérium 16, 447, 501 millió, a pénzügyminisztérium 75,197,236, a kereskedelmi minisztérium 93,514,166 millió forinttal van dotálva.

Ha ennek okát kérdezzük, mindig azzal válaszolnak, hogy az államnak nem lehet feladata, hogy a kulturális törekvéseket a maguk egészében teljesen a saját erejéből mozdítsa elő. Hiszen mindenki tudja, hogy a mostani fegyveres béke milyen évről-évre növekvő terheket ró az államra, felhozzák tehát, hogy a társadalom működjek közre a kultúra megerősítésére, ő

álljon szolgálatába az általános felvilágosodás eszméjének.

Nem akarunk ezúttal a fölfogás téves voltaival foglalkozni. Az nem célunk, hogy a közoktatás ügyi minisztérium egész budget-jére terjeszkedjünk ki. Csupán arra szorítkozunk, hogy röviden feltüntessük az államnak a közoktatás ügühöz való ama viszonyát, amely a költségvetési előirányzat számadataibau jut kifejezésre.

A felsőbb tanintézetek részére 1.660,252 frt. áll rendelkezésre, mely összegek legnagyobb részét a budapesti királyi egyetem (866.670 frt), a kolozsvári egyetem (356.280 frt) és a Józsefműegyetem (290.883 frt) kapják. Mint látjuk, a kormány még mindig nem gondol arra, hogy a vidék valamely góczpontján, legyen az akár Kassa, Szeged Temesvár, Debreczen felállítsa a harmadik egyetemet, melynek kiváló fontosságát a közművelődésnek a magyarság szempontjából nem lehet eléggé hangsúlyozni. Sőt még az is valószínű, hogy a vidéken felállítandó egyetemek tanárai inkább igyekeznének jó tanárok és törekvő tudósok lenni, mint a budapestiek akik, (tisztelet a kivételeknek) egyetemi katedrájukat jövedelmező tankönyvek gyártására, kiterjedt, búsásan hajtó praxis szerzésére, képviselői mandátumok könnyebb és ocsóbb elnyerésére fordítják.

De hát a pénzühiány minden hasznos terv megvalósítását elődázza, amint egyelőre lehetlenné teszi a műegyetemek égetően szükséges, már régóta kilátásba helyezett kibővítését is.

A középiskolák szükségletét az 1897 évre 2.326,241 frttal fedezik. Állami gimnáziumok 641677 frtot igényelnek, a mi a múlt évhez viszonyítva 105,756 frt többletet jelent. A több költséget főleg a már tavaly megkezdett új államosítások és az újonnan felállított állami gimnáziumok költségei okozták. Ezek a műveletek, tekintettel az államnak biztosított felügyeleti jogára, valamint a legtöbb vidéki intézet zilált jogi és fentartási viszonyaira, állami és tanügyi politikai szempontból igen fontosak és elismerésre méltóak. Az állami reáliskoláknak 770,590 frtot irányoztak elő, mi a gimnáziumok költségével összehasonlítva, meglehetősen nagy összeg, azonban abban leli magyarázatát, hogy a kizárólag állami kezelésben levő reáliskolákkal szemben a legtöbb gymnáziumot egyházak, községek, vagy magánosok tartják fenn. Mindazonáltal az állami méltányosságból és bizonyos fontos érdekek biztosításának szempontjából a felekezeti törvényhatósági és községi középiskolákat is 458, 100 frttal segítyezi. Igen öröndetes körülmény, hogy az állam a magyar társadalom által eddig nem eléggé felkarolt magasabb leánynevelésre is kiváló ügyet vetve az állami felsőbb leányiskolákat 336, 436 frttal dotálja.

A közoktatás ügynek kétségkívül legfontosabb ága a népnevelés, s így természetes, hogy számára 5,009,730 frt jutott. Ebből a tételből 2,273,036 frt esik az elemi népiskolákra, míg a többi összeg a polgári iskolák, tanított-

TÁRCZA.

Igazságos ítélet.

Farkas Emil kir. ügyész épen hivatalos asztalánál tilt. Egy bűnügyet kellett gyorsan áttanulmányoznia ügyészfarsa helyett, ki oda volt négy heti szabadságra. Úgy látszik nem nagyon tájékozott ez ügyben, mert ugyancsak forgarja azt a vaskos aktacsomót s közbe-közbe meg megcsóválgatja a fejét is. Nem is csoda! Ezelőtt két héttel került ide s így ideje sem volt a folyó bűnügyek aktáiba alaposan betekinteni.

Lapozgat, jegyzet s nagyon is izgatott, mert egyik szivarkát a másik után dobja el. „Gyilkosság, zsúfolt terem, első fellépés” – gondolja magában; tehát jól ki kell tennie magáért. Még egy-két jegyzés s azzal leteszi szép rendben jegyzeteit az asztal szegletére. Feláll és sétálgatva kezdi összegezni a vádbeszéd pontjait. Alig hogy készen van vele, megnyomja a villamos csengetyűt. Belép a szobába egy uniformisos szolga.

„János, vannak sokan a tárgyaló teremben?” „Nagyon sokan, nagyságos ügyész úr!” „Vajon hamar kezdődik a végtárgyalás?” „Egy fél óra múlva, ügyész úr. Így mondá az elébb a törvényszéki jegyző úr.” „Mihelyt tehát a bírák a zöld asztal mellé ülnek, jöj-jön és azonnal értesítsen!” „Szolgálatjára, nagyságos úr!” A fegyveres őr kiment, illedelmesen téve be maga után az ajtót. Alig hogy kiért a folyosóra, feléje tart egy feketébe öltözött hölgy. Megtört alak. Lehet úgy negyven év körül. „Az Isten szerelmére kérem, — szól az őrhöz — vezessen be a bíró urakhoz.” „Ilyenkor nem lehet” — szól azután az őr. „De kérem, segítsen rajtam, ha van szíve! Ma feleltem tartanak ítéletet.” „Ugyan ne tréfáljon” — szól vissza lenéző mosollyal a hajdú. „Úgy látszik, a ténsasszony nem

ismeri Verbőczyt, a ki megmondta, hogy a bűnöst stan-tepéter esipjék el és vigyék dutyiba, a honnan azután két fegyveres hajdú vigye a törvényszék elé. Tehát ha maga felett hoznának ma ítéletet, akkormaga volna a bűnös s ha maga volna a bűnös, akkor most dutyiba ülne. En is tudom ám a törvényt!” „Oh én nem akartam kegyedet megsérteni” — szól a bánatos nő.

„Hivatalnokot nem is lehet ám,” — vág vissza öntelt arczezal a hajdú. „Én vagyok a legszerencsétlenebb asszony e világon.” „Azt már elbízem.” „S ha most be nem mehetek a bíró urakhoz s még idejekorán nem beszélhetek velük, talán e perezből fog függni életem. Hiszem én vagyok anyja annak a szerencsétlen ifjúnak, a ki felett ma ítéleznek”. E szavak hallatára az őr is lejjebb ereszté hangját. „Hát csakugyan ön az anyja Vágási Sándornak?” „Igen uram, én vagyok. Kérem hát vezessen be legalább az ügyész urhoz.” „Oda aztán még kevesbbé lehet.” „Legalább egy percze”. „Még félre sem!” „Istenem, Istenem, mi lesz velem! Még kimondják fejére a halálos ítéletet! Egyik csapás a másik után! . . . Alig voltam két hetes fiatal asszony, el kellett hagynom férjemet durvaságai miatt Nemsokára rá egy jobb lelkű ember nyujtá kezét, a ki szeretett, csak hogy az is jobban szeretette a bort. Szegényt a sok ital ezelőtt négy évvel vitte a sirba. Egyedül maradtam gyermekemmel s talán ma még ezt az egyetlen reményemet is elvesztem”. A fájdalmas szavak egy kissé meghatották az őrt, de azért előbbi kijelentéséből nem engedett. „Hát akkor legalább tegye meg azt a szivességet, vezessen a végtárgyalási terembe.” „Jó, csak van bilétája?” „Nincs.” „Akkor a ténsasszony nebezen fog oda is bejutni. Tes-sék különben a balfelőli szárnyba menni, ott az iroda igazgató úr, talán még adhat bilétát, ha ugyan el nem fogytak eddig egytől-egyig.” Az asszony sietve távozott. Ez alatt elérkezett az idő is a végtárgyalásra.

A nagy terem ajtaja megnyílik és a fekete posztóval bevont asztal melle három férfi ül, kik komoly arcukkal elárlulják, hogy ma nagy dolog lesz. A vádlott szepegeve tekint az egyik mellékajtón belépő ügyészre. ki a közvádlói padban foglal helyet. Néma csend az egész teremben. Kezdődik a közvádló előterjesztése. A megtört ifjú sovárgó pillantással veti rá szeméit s félve kérdi magában: melyik lesz utolsó szava-, élet-e, vagy halál? A vádbeszéd sokáig tartott. Remek alkotása volt az emberi észnek. Ki volt benne fejtve, hogy milyen lehet egy olyan fiúnak lelke, ki már édesanyjára is rá meri emelni kezeit s azután kész őt meggyilkolni is. S ha ez már nem sikerült, akkor boszuját a nagy-nénjén tölti ki, ki az utolsó perezből a védtelen anyának segítségére sietvén, nővére helyett maga kapja a halálos döfést . . . Mindenki elállt lélekzettel várta az indítvány előterjesztését s miután a kötél általi halált hozta javaslatba, bullámozó moraj vonult végig a termen. . . .

Erre felállott Dr. Vigyázó védőügyvéd. Általános ügyelem között mutatja ki, hogy a vádlott tettének elkövetésekor nem volt beszámítható állapotban. Hibás — szerinte — az anya is, ki fiának minden kérését teljesítette, csak azt az egyet, hogy felfedje előtte származását, igazi nevét, — tagadta meg tőle. Hibások voltak továbbá társai is, kik folyton származásával ingerelelték. Az ügyvéd igyekezett minden enyhítő körülményt felhozni, csak hogy védenézet megmentse. De mindbiába. A tanak s a vádlevélben felhozott dolgok mind a gyilkos ellen irányultak. Az ügyvéd beszédére a közvádló még egyszer röviden felel s ismét a kötél általi halállal végzi be szavait. Rövid felszólalásának még csak a közepén lehetett, midőn hirtelen a hallgatók egyik nagyobb csoportjában zsi-bongás támad.

A háruk mögött levő egyik mellékajtón jött be valaki s minden áron előre akar törtetoi. A publikum

képzők és kisdedovók között oszlik meg. Az elemi iskolai tanítói fizetéseknek az 1893 évi 26. tc. értelmében 400 frtnyi minimumra történt kiegészítése 450.000 frtot igényelt a tanítók anyagi helyzetének javításra még az a fontos, azonban a költségvetést ismét megterhelő újítás történt, hogy mind amaz állami néptanítók fizetését, akik járási vagy megyei székhelyen működnek, 500 frtra emelék. Figyelemre méltó, hogy az ezredéves ünnep alkalmával szervezett 400 új iskola 198.000 frt előirányzati többlettel terheli a költségvetést.

A felső nép és a polgári iskolák, elemi és polgáritanító képzők, valamint kisdedovó intézetek költségvetésében szintén az a sok tekintetben üdvös tendencia nyilvánul, amely ezeket az intézeteket fokozatosan államosítani kívánja.

A szakiskolák előirányzata aránylag csekély, csupán 287,045 frt. Ennek az a magyarázata, hogy pl. az iparos tanulók iskoláit nagyobbára az ipardijakból és pénzbürságokból a vármegyékben létesített ipariskolai alapok tartják feun, a kereskedelmi iskolák pedig többnyire községek és magánosok kezében vannak.

Az emberbaráti tanintézetnek u. m. a siketnémák, vakok és hülyék iskoláinak, fájdalom csak 175,006 frt. jutott. Természetes, hogy az ilyen fogyatékos anyagi eszközökkel ellátott intézetek a legjobb akarat mellett sem felelhetnek meg teljesen hivatásuknak. Az állam ezen a téren a társadalom támogatására túlságosan számít, pedig hazánkban korántsem mutatkozik akkora érdeklődés az ilyen emberbaráti intézetek iránt, mint pl. a nyugateurópai államok némelyikében. Segíteni azonban ezeken az állapotokon egyelőre, a szükséges pénz híján rendkívül bajos.

Hiszen az egész közoktatás ügyi költségvetést a vas kényszerűségből folyó viszonylagos fukarság jellemzi. A pénz a „nervus rerum gerendarum. más tárcák felé folyik és e mellett a meddőség mellett a vezetőkörök fáradhatatlan buzgalma is csak fél munkát hozhat létre.

Városi közgyűlés.

Városunk képviselő testülete e hó 4-én délután 3 órakor tartotta meg rendes évi közgyűlését. —

A tárgysorozatot már lapunk múlt számában is-

oly sürű, hogy előre nem mehet Lassú. csittgatás és püsszegetés után meg is búzódik némán a tömeg között. De a mint messziről hallja a „kötél általi halált,“ eszméletlenül esik össze. A mellette levők felemelik, dörzsölik s lassanként magához téltik a beteg nőt, sőt egy férfi vigasztalóan súgja fölébe: „Ne búsuljon, nagysád, a történet még nem mondta ki az ítéletet.“

Ez alatt a bírók visszavonultak tanácskozásra. A megkönyebbült nő pedig, ki idáig a nyílt téren állókból még senkit sem látott, míg a publikum diskurálgatott, kezd előbb és előbbre nyomulni. Annyira jutott már, hogy alig három rend ember fődte csak el előle a nyílt teret. De itt már meg kellett állapodnia. . . . A törvényszék kivonult felolvasni az ítéletet s mikor ő felsége a király nevében kimondja rá a kötélt általi halált, a lefátyolozott anya örült rohammal törtet a vádlottak padja felé, hogy kimentse egyetlen fiát. Küzdelme a tömegen át még tart, mialatt az elnök két rövid kérdést tesz: „Ugyvéd úr megnyugszik?“ „Ügyész úr szintén?“ Ugyvéd: én fellebezek. Ügyész: én teljesen megnyugzom az igazságos ítéletben. — Alig hangzik el a válasz, a nagy terem figyelme az örült nő felé irányul, ki már egész a korlátig jutott. Egy zavart pillantással az összes urakat átkarolja; de szemre me reven a baloldali székre szegeződik s ezt a néhány szót sikoltja végig rémesen a termen: „Emil, saját fiadat ítéltetted halálra!“ Erre összeesett. A publikum zavartan bámult, az ügyész pedig egy mellékajton hirtelen kiosont.

Kovácsnai Endre.

mertettük, — a közgyűlés a tárgysorozat rendes betáratása mellett első sorban a polgármesteri jelentéssel foglalkozott.

Már mult lapunkban méltattuk e jelentést s különösen annak főbb mozzanatait elevenítettük föl, mint olyanokat, melyekből kiviláglik az, hogy városunk anyagiilag az ez előtti viszonyokat tekintve több vagyonnal rendelkezik.

Közigazgatásunk pedig correct.

Első sorban Dr. Téri Odön kir. közjegyző szólt fel, kiemelve azt, hogy a polgármesteri jelentést teljesen elfogadja, a közigazgatás belső kezelését teljesen rendben találja, de a városnak a tanácsházon kívül eső kormányzatában lát olyat, melyen javítani szükséges.

A város nem halad más vidéki városokkal egytt, tesen, utcái sárosok, szóval mindent, a mi a szemnek feltűnő rossz, felhozott — nagyon kerülve azt, a mit jónak tapasztalt.

Felszólal a drombári hid építési ügyében, fel a városi monographia ügyben; szerinte ezen a képviselő testület által már egyszer megszavazott munkát félbe kellene hagyni, miután ugy sem készült el a millenaris ünnepélyekre.

Egy s más intézetek létesítését ohajtja, így például a gymnasium, kir. törvényszék épületeinek a városbani felépítését. — Végül pedig a jelentést elismerés mellett tudomásul kéri vétetni.

Igen helyes nézetek ezek, igen szép elvek, csak egy a bökkenő, t. i. az, miszerint mindazok létesítésére alappal nem birunk, nincs e városnak annyi vagyona, hogy oly rohamos fejlődést mutasson fel, mint azt Dr. Téri Odön ohajtja.

Ezt fejtette fel a tiszti ügyész, hozzátévé azt, hogy mindazon indítványok, melyeket a nevezett közjegyző ur felhozott, már a polgármesternek ez előtt pár évvel s ha jól emlékszik az 1893-ik évben tett évi jelentésében bennfoglaltatnak, nem újjak ezek, mindnyájan ohajtjuk, hogy különböző intézetek létesüljenek, azonban ezeket nem tudjuk a polgárság áldozat készségének igénybe vétele nélkül megteremteni.

50%-ot adóval némileg segíthetünk a bajon, de egészben ezzel sem.

Fábián Sándor sz. e. kanonok ur, a drombári maros hid minél előbbi felépítése iránti lépések megtételét hozva javaslatba, reá mutat a pénzügyigazgatóság sérelmes eljárására, kiemelve azt, hogy e város most 1/3-ad adójával van hátrálékba, s így bármely intézménynek pótdóvali létesítése ellen emel szót, mert nem kívánja a városi polgárokat, az amugy is már elviselhetlen nagy állami adó mellett tulajdógi községi adóval terhelni.

Még Dr. Mayer Odön tette meg a drombári hidra vonatkozólag észrevételeit, s indítványozta, miként ugy az erdélyi püspök ő Excellenciája, mint a megyei törvényhatóság küldöttségileg kéressék fel arra, miként e hid ügye mielőbb elintézését nyerjen.

Vénhelyi úr viselt dolgai.

— Igaz történet. —

Irta K.

Mottó: Tán a tudománynak éljek?

Bisz a tudósok mind szegények!

Nem írok, nem olvasok,

Én magyar nemes vagyok

Petőfi.

Táltosi — Vénhelyi Arpad mint dúsgazdag földbirtokos és tekintélyes uri ember volt ösmeretes széles X. vármegyében.

Öriási vagyonát azonban nem saját keze fáradságával, hanem öröklés útján szerezte. — Apja és általában az egész Vénhelyi familia nemcsak X vármegyében, hanem anuak határán túl is messze földön volt híres gazdaságáról és ösrégi nemességéről. A család, mely IV. Béla királyunkig tudja visszavezetni fáját, 6 századon keresztül nem kevesebb, mint 30 esküttel, 18 szolgabíróval, 7 fő- és ugyanannyi vizespánnyal gazdagította X vármegyét, kik mindannyian — hogy a mai századvéges nyelven éljek — hervadhatatlan érdemeket szereztek maguknak a megyei adminisztráció terén.

Családi hagyományához hiven, édes apja Arpad urfit is a közigazgatási pályára szánta. Ebbeli cseljét elérendő, a külömben tehetséges fiút 12 éves korában beadta a S-i collegiumba, mely intézet már akkoron is sok jeles embert szolgáltatott vala e széles hazának, melyet Magyarország néven ösmerünk.

Kezdetben még csak valahogyan ment a tanulás, de midőn hősünk a 4-ik osztályt keservesen elvégzé, a tanárok arra a sajuos tapasztalatra kezdének jutni, miszerint Arpad urfi meg a tudomány nagyon is két hadilában álló fogalom. Továbbá tanítványuk alaposabb megfigyelése után, kezdték észrevenni a tanár urak, hogy a bösünk inkább alkalmasabb volna csikós-, béres-,

Dr. Téri és Fábián ur rövid felszólalása után Novák Ferencz tette meg minden egyes pontra észrevételeit, melynek rendjén a felszólaló Dr. Téri Odönt megnyugtatta arról, hogy ismeretes előtte az, miként Gyulafehérvárnak még sok és jogos kívánalma van, s a mennyire a város pénzügyi viszonyai engedik lassankint azok mindenikének eleget fog tenni. A maros hidra vonatkozólag indítványozza azt, miként az erdélyi püspök ő Excellenciájához, valamint a vármegye közönségéhez felirat intéztessék.

A képviselő testület a polgármesteri jelentést tudomásul véve, ezen általa tett indítványt emelte határozattá.

A sorrend 2—8 pontja alatt felsorolt számadásokra vonatkozó tanári előterjesztések tudomásul vétele után, egy hálás elismerés is foglalkoztatta képviselő testületünket.

Novák Ferencz elnöklő polgármester előterjesztette ugyan is azt, miként a helyi irgalmas nővérek zárdájának főnöknője ftdő Wolfe Afra tanító női működésének 25-ik évfordulóját üli meg, s indítványozza, miként a város képviselőtestülete őt ez alkalomból üdvözölje.

A képviselőtestület azon kittäin érdeméért, melyet nevezett főnöknő e városban a leány nevelés terén tett, határozatilag egy dísz emlékiratnak küldöttséggel leendő átnyújtását mondja ki, megbízván a polgármestert ezen határozat végrehajtására.

A városban felállítandó Hunyadi emlékre 1000 ftot szavazott meg és végül a képviselő testület az árvaszéki szabály rendelet 56 §-ának módosítását mondotta ki.

Lapunk és a Közélet.

Tapasztalhatta az igen tisztelt olvasóközönségünk azt, hogy lapunk egyetlen számában sem szolottunk a Gyulafehérvári Közéletről úgy és oly modorban, a mint ő ezt teszi.

Szükség feltűnnek tartanók ez alkalommal is felszólalni, ha a gyulafehérvári Közélet 10 számában az ügynevezett gyermekmunkatársak (Virgácsot nekik. Szedő.) förmédvényeket nem szórának lapunkra.

Mi a Közéletet első megjelenésekor képzeltük, hogy velünk együtt e város jóllétén fog munkálkodni, a mi nem hírlapba való, azt nem veszi fel, s a m, olyan, melyen javítunk kell, okvetlen helyet ad lapjába. Csatlakoztunk, mert a Közélet nem azt irta zászlajára a mit mi.

Mi ugyanis nem bocsátottuk részvényekre az egyenletlenséget, ebből nem akartunk nyeresémet felmutatni.

Nem dultunk kicsinységekben ellene, hisz elhaltattuk ez ideig azt, hogy a Közélet mindjárt a II év folyamával állított elő, jöllehet az első sem érte meg. Ugy gondolkoztunk, hogy mi mindaketten meg-

avagy kanászbojtárnak, mint tudományosan képzett embernek. A prefessorok e keserű tapasztalataikat nem is késték az öreg Vénhelyeivel közölni; ennek aztán a lett a következtése, hogy Arpad urfit apja egy szép napon hazavitte az ősi portájára az „ekeszarvóhoz.“

A mezőgazdaság gyakorlati és elméleti ismeretébe Arpad urfit részint Adám öreg béres, részint pedig Péter — az erdökerülő — vezették be.

Hogy ily két kiváló mezőgazdasági szakérő vezetése mellett az úrfiból kittäin gyakorlati gazda lett, az a napnál is világosabb dolog. Társadalmi modorát, világhölösségét pedig helyi kiváló szakintézetben gyarapította a. m. a „Lepkés“ esárdában, mely apja birtokán feküdt, a fonóban és az időszakai kalákákban (értsd: paraszt táncmulatságot.) E három nevezetes jellemképző tényező összevevélése folytán Arpad urfiból egészen Petőfiliig megénekelte nemes ivadék lett. A virtus, különczködés terén már annyira vitte, miként a portája előtt elhaladó utasok — illetve vásárosok — sem voltak békében tőle. Különösen ha Arpad urfi alaposabban tekintett bele a boroskancsó fenekére. — Külömben, ha Bachusnak nem áldozott, nem bántott senkit; sőt inkább a falubeli parasztok jó úrfinak tartották.

Elérvén a férfiu kort — vagyis a 24 évet — apja unszolására megházasodott. Elvevén Z. vármegyéből egy Lantos nevezetű gazdag földbirtokosnak bájos s igazán művelt leányát — Etelka kisasszonyt.

Mikor Adi ur (a környékbeli uraságok őt kényeztetett néven így hívták) a fiatal nejét ősi portájára hazahozta, mindenki előre megjósolta, hogy e házasság nem fog szerencsésen végződni. Akadt azonban olyan rózsaszínben-látó is, ki azon nevezet felé bajlott, miszerint az új tekintes asszonynak majd sikerülend ráncba szedni férjét. Fájdalom, azonban az előbbeni jóslat

férhetünk egymás mellett, minden egyes működésünkkel városunk javát mozdítjuk elő.

Nem egymás hibáit vetjük egymásnak szemére, hanem ott a hol kell együttesen járunk el.

Ugy de a Közéletnek céljai vannak.

Célja pedig nem a köz-, hanem saját érdekének előmozdítása.

Ezért lépten-nyomon ellenünk tör s ha bármily szeliden fogadjuk egyes kiáltványait, ha erre nem válaszolunk, hallgatásunk is kibozza sodrából és újból megjelenő számában minden igaz ok nélkül benne találjuk azt, a mit nem kellene felvennie.

Nem hisszük, hogy a Közéletet eddigi higgadt munkatársai szerkesztenék, nem tesszük fel róluk azt mikéntők a 10-ik számban foglaltakat mind magukévá tennék.

Sokkal helyesebben gondolkoznak ismerjük őket mert azt hisszük, tudják azt, miként a Közélet hasábjain megjelent nem komoly és higgadt feljegyzések egy politikai lapba nem foglalhatnak helyet.

Nem a Közéletben megjelent gyermekes eljárás ellen emelünk szót, hanem egyedül azért, bárha a Közélet szerkesztősége politikát változtatva nem ellenséges, hanem barátságos indulattal oda törekednék, miként együttesen nem a magunk hibáit szórónók a t. olvasóközönség elé, hanem e város javáért használnók fel csekély erőnket.

I R O D A L O M.

— **Melyik lapra fizessünk elő?** Az Egyetértés nagy terjedelme folytán a legrészletesebb s így egyúttal a legérdekesebb hírlap is. Tessék csak néhány napig figyelemmel kísérni! Megtalál benne mindent! Komoly, higgadt, önmagához mindig hű politikát és országosan népszerű, magvas, hazafias szellemű vezércikkeket. Az Egyetértés állandó rovatai a megszokott politikai- és napihíreknek kívül felölelik a nyilvános élet minden kérdését. A társadalom napirenden levő kérdései, a tanügy, az irodalom, a művészet, a mezőgazdaság, a kereskedelem, az ipar, a közegészségügy, szóval minden, a mi az olvasóra nézve csak érdekel birhat, kellő méltatást és bő teret talál az Egyetértés terjedelmes hasábjain. Tízszéi tudósításai s árjegyzései úgy az érték-, mint a terményföldszéről mindenkor feltételmentesen hitelesek és megbízhatók. A szórakoztató olvasmányokra különös súlyt helyez az Egyetértés és változatos tárczarovatában és bő regényközleményeiben annyi olvasni valót nyújt, mint egyetlen más lap sem, mert ez csak az Egyetértés óriási terjedelme mellett ebehtéses. Végül nem hagyhatjuk felemlítés nélkül az Egyetértés mintaszerű országgyűlési tudósításait, melyekben minden szónok pártállására való tekintet nélkül kellő és pártatlan méltatást talál, úgy hogy az Egyetértés e tudósításai mindenkor leghűbb képét nyújtják a képviselőház üléseinek. Előfizetési ára egész

teljesedett be, mert e parthie annyira össze nem illő volt, mintha teszem azt egy dahomey vad szerezcent házasiúnak össze egy berlini felsőbb leányiskolai igazgatónével. — Eteleka kisasszonyt annak idején Adi urfinak szép külseje, magyar viselete és nagy gazdagsága kábitotta el.

Kezdetben a fiatal Vénhelyiné — nagy tapintatosan — szemet hunyt férje izéstelenségei és külözködése előtt; de utóbb már nagyon is megszokta a dolgot s szépen figyelmezteté a férjét ezek abbanhagyására, de bizony a jó szó semmit se használt. Végére az asszonyka kénytelen volt erőlyesebben föllépni, ennek meg az a következtése lett, hogy nemes táltosfalvi Vénhelyi uram gyakran olyan zajos családi jeleneteket rögtönözött, melyek egy szabad arab beduinak is becsületére válhattak volna. — Az asszonyka látván, hogy a férjével sehogyan se boldogul egy szép reggelen összeesomagolt s otthagya férjét a fakénél, — a 3000 hold földjével, 44 ökrével, 20 lovával s nem tudom hány ezer birkájával egyetemben — mint Szt. Pál az oláhokat. Vissza ment ugyanis édes apjának házába Génesre. Kevéssel reá az öreg Vénhelyi is jobb létre szenderült, mi szintén nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Arpad úr életében egy új korszak kezdődjék, melynek tartama alatt stikli-i által birhedtté fette magát még a hét vármegyében is.

Első dolga volt, mihelyt egyedül urnak érezte magát, a portán egész gazdálkodási és háztartási rendszert gyökeresen átalakítani; még pedig oly módon, hogy a sáfárjai és főszámadó-juhásza, kik teljes bizalmát bírták bálványozták érette. A számadó juhásznához (ki mellesleg legyen mondva takaros szemre való menyecske volt) még bizonyos gyöngédségi kötelek is fűzték.

(Folyt. köv.)

évre 20 frt, negyedévre 5 frt, egy bóra 1 frt 80 kr. Mutatványszám kívánatra ingyen.

Ujdonságok.

Gyulafehérvár, 1897. márczius 11.

— **Marosvásárhelyt nagy meglepetést okozott** folyó év márczius 4-én ritkaság számba menő égi háború. Délután két óra tájban villámlás és mennydörgés után erős jégeső volt. Vagy öt perczig hullottak a mogyoró nagyságu jégdarabok s aztán zuhogó zápor váltotta fel az égi háborút.

— **A honvédelmi miniszter unokaöccse.** Lőcsén feltűnést keltő öngyilkosság történt a minap. Egy tizenöt éves gyerek, Fehérvári József hatod osztályu reáliskolai tanuló szívén lőtte magát s rögtön meghalt. Nem tudják, mi vitte a szerencsétlen fiút a a szörnyű cselekedetre. Az öngyilkos diák unokaöccse volt Fejérvári Géza honvédelmi miniszternek.

— **Szerelem mint névmagyarosító.** Reichmann Albert aradi zsidó vallásu felebarátunkkal megesett az a kellemes kellematlenség, hogy beleszeretett egy keresztény leányzóba. El is akarta venni, de a kisasszony csak úgy akart felesége lenni, ha megmagyarosítja a nevét. A dolog néhány hét alatt elintéztet nyert a helygimnáziumnál s azóta Reichmannnak Révész lett a neve. Csakhogy időközben Révész úr kiabándult a keresztény imádoztójából s kárpótlás fejében halálos szerelmeire gyuladt egy ortodox zsidó vallásu hajadonba, a kinek szülei kijelentették, hogy csak az esetben adják neki a leányt, ha leteszi a Révész nevet s átalakult megint Reichmannná. Hamar megiródott az instánzia a helygimnáziumhoz, hogy hát így meg amúgy, mégis csak jobb lesz a Reichmann név s a Révészt vegye vissza a kegyelmes ur. Hanem a miniszter ez alkalommal köszívü maradt s ezt a szerény kérelmet már nem teljesítette. A két nevű ember ilyenformán két szék között a földre pottyant s most kénytelen egy harmadik, kevésbbé követelő hölgy iránt gyuladni szerelmeire.

— **Valóságos Isten áldása** köhögésnél, rekedtségnél, elnyálkásodásnál, a tüdő és torok mindennemű betegségeinél *Eggy díjjutalmazott Mell-Pasztillái és senki el nem mulassza* saját jól fölfogott érdekében — azoknak idejekorán való használatát. Számtalan elismerő hálanyilatkozat tanusodik elvitáztatlanul e kitűnő szer biztos hatása mellett. Kapható 25 kr, 50 kr és 1 frtos eredeti dobozokban mindenyógyszertárban. Fő és szétküldési raktár Nádor-gyógyiszeriár Budapest, váci körút 17.

Közzgazdaság.

— **Állapadhatlan forrás.** Köztudomásu, hogy mennyire elzárkóznak hazai- és különösen fővárosi pénzintézeteink az elől, hogy erdélyrészi földbirtokokra engedélyezzenek kölcsönöket. A budapesti kir. kereskedelmi- és váltótörvényszékileg bejegyzett s közel egy évtized óta fennálló „Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet“-nek (Budapesten, VI., váci-körút 39) végre sikerült oly összekötöttetésteket létesítenie, hogy azon — eddig mindenhol tapasztalt elzárkózással és indoklatlan — tartózkodással szemben tetszés szerinti magas összegekben szavaztathasson meg előnyös feltételű törlesztéses kölcsönöket, a mely kölcsönök egyedül biztosíthatja magának a földbirtokos gondnokok megélhetését, mert a jelenlegi mortuá gazdasági viszonyok között a földbirtokosnak — jóllehet — uszora kamat-takarékpénztári kölcsönökben fordulnia nem szabad, mert ennek 8—10%, kamatait — az adókon felül — megfizetni nem lehet.

Iskola és család.

(Folyt.)

Lássunk tehát valamit az erkölcsi nevelésről. Melyet a gyermekeknek nyújtani első sorban is a szülők kötelessége.

Az erkölcsi nevelésnek első és legelőnyösebb követeleménye, hogy a gyermek kellő felügyelet alatt álljon. Sokszor a szülők pusztá jelenléte elegendő, hogy a gyermek rosszat ne tegyen.

Sőt, ha valami esztalanságba bele is kapnak, egy intő szó elegendő, hogy azt abba hagyják. A felügyelet akkor lesz czélszerű, ha a gyermekben bizalmat költ. Mutassunk a gyermekek iránt bizodalmat, mert ők ezt hasonlóval fogják visszafizetni. Ne lesekedjünk utánuk és ne hallgassuk meg az árulkodást. Szoktassuk reá gyermekeinket, hogy az igazat minden körülmények között megmondja s akkor bigyjunk neki, míg hazugságon nem kaptak rajta. Ellenben ne legyen a felügyelet folytonos, mert ekkor túllőnénk e czélon. Minél inkább növekszik csemeténk értelemben és észben annál több alkalmat kell neki adnunk az önelhatározásra.

A gyermeknél az engedelmisséget — v. is szófogadást — előidézi a példaadás. A gyermek örömeit utánozza a nálánál nagyobbakat, ennél fogva igen könnyen elősegíti az erkölcsi cselekvésre való képességet, ha környezetében oly egyének vannak, kikről kizárólag a jó magaviseletre vehet példát. Ugyanazért valóságos Isten áldás, ha a gyermek egészséges családi körben nevelkedik fel ott, hol a család minden tagja vetekedve igyekezik szeretetben és áldozatkészségben feltűlni, hol az anya nyájas, gondos, az apa szigorú, de igazságos, a testvérek egymás iránt jóindulatnak, nem pedig irigykedők és veszekedők, ott a gyermek mintegy észrevétlenül elsajátítja a család szellemét.

Nagy hatással van továbbá a gyermekekre a játszótársak és cselédek példaadása is. Miután a cselédek a társadalom azon rétegéből kerülnek, ki melyek nagyon, de nagyon sok hibával vannak megrakva, ugyanazért óvakodjanak ezek kizárólagos társaságára bizni gyermekeinket. Sőt a játszó pajtásokat is czélszerű lesz alapos megválogatás alá venni.

A szoktatás színtén kiváló szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ami nem egyéb, mint egy állandó cselekvési mód, ennél fogva a szülők kezdbetik és fejleszthetik azt. A gyermeket tebát idejekorán rá kell szoktatnunk annak elviselésére, mit idővel el kell viselnie. Vagyis mint Lord Russell monda: „Elő kell készítenünk az élet ököcsapásaira!”

A gyermekeinket első sorban szoktatnunk kell, hogy tudjanak valami nélkül el lenni, továbbá a külső csinos magaviseletre; nemkülömben a rendre, tisztaságra, pontosságra, szeméremre és idősebbek iránti tiszteletre, illendőségre. S ha a gyermekek ezen erényeket megszokták, eszükbe se fog jutni ellenkezőleg cselekedni. Sőt csodálkoznak majd, ha másként cselekvő gyermekeket fognak látni. Hasonlóképp járunk el az alázatosságra, részvételre és méltányosságra való szoktatásban is.

(Folyt. köv.)

Nyiltér.)

Hamisított fekete selyem.

Egessünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből, és a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zefiros színtű-szalonnás lesz és könnyen törik, lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggyöngyül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. — **Henneberg G. (cs. és k. udvari szülítő) selyemgyára Zürichben** bázhoz szállítva postabér és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyböz való akár egész végeket valódi selyem szöveteiből. Svájczba címzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

1) E rovatban megjelenő közleményért nem vállal el felelősséget a Szerkesztőség.

Hirdetések.

Szám. 86—1897 tkvi.

21. 1—1.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szászsebesi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagy-szebeni általános takarékpénztár végrehajtónak Szávu Sabin szászpiáni lakos végrehajtást szenvedő elleni 600 frt. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a szászsebesi kir. járásbíróság területén levő Szászpiáni községében fekvő 2398 szíjkyben A + 1 rend 717, 718 hrszám alatti jelenben Timáriu Niculae George Toma tulajdonát képező ingatlanok 165 frt. kikiáltási árban, továbbá a Szászpiáni 2285 szíjkyben 1 + 1—10 rend 1804, 1805, 1826, 3597, 5505, 4291, 4555, 4558, 4055, 4656, 5540/4, 588/124 hrszám alatti jelenben Timár Niculae lui George tulajdonát képező ingatlanok tkvi, birtokestenként az árverést 210 frt. krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1897 évi május hó 4-én** d. e. 9 órakor Szászpián községében megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fog.

Arverezni szándékozők tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881 évi LX. t. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában jelölt óvadékképes érték papírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 évi LX. t. czik 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság. Szász-Sebesen 1897 évi január hó 19-én.

Demsinszky György kir. aljárásbíró.

